

Фатов Олексій Вікторович, студ., aleksfatov@yandex.ru
Донецький національний технічний університет, Донецьк
Науковий керівник: Іщенко Сергій Андрійович

РЕЛІГІЯ У ФУНКЦІОНУВАННІ ПРАВОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Релігія є духовно-соціальним явищем, яке в історії людства завжди було тісно пов'язано з державою. У функціонуванні сучасної правової України вона набуває нового звучання та органічно вплітається в життя соціуму. У кінці ХХ - на початку ХХІ століття відзначається тенденція посилення впливу релігійного чинника на політичне життя багатьох країн світу, в тому числі і в Україні. Це пов'язано з тим, що з одного боку, очевидна політична і релігійна диференціація, яка виступає важливою ознакою громадянського суспільства, а з іншого - спостерігається конфронтація в суспільстві, втручання політичних структур в релігійні справи, порушення прав людини та чинного законодавства, що регулює державно-церковні відносини.

У сучасній правовій українській державі спостерігається посилення ролі політичного чинника в релігійному житті суспільства. Релігія, існуючи тисячоліттями в свідомості української нації, тісно переплітається з етнічною культурою, звичаями, традиціями, глибоко проникла в побут, набула здатності виражати політичні прагнення людей. Вона накладає відбиток на політичну свідомість людей, зміцнюючи релігійність, посилює суспільну мораль, моральність і правопорядок, формує внутрішню культуру людини.

Для держави практичне значення має породжуваний релігійною ідеологією моральний образ суспільства. Для того, щоб моральний початок здійснював свій позитивний вплив на політичні відносини, релігія повинна бути незалежною від держави. Вона може існувати тільки самостійно, інакше перестане продукувати етику, якої так потребує держава.

Вплив релігії на життя українців незмінно відчувається перш за все в тому, що релігія як певна світоглядна система, що включає обов'язкові суспільно-моральні установки, впливає на умонастрої своїх послідовників, їх життєві цілі, соціальну поведінку та ін. І, звичайно, що вплив цей тим сильніший, чим більше готовність українців слідувати її нормам у повсякденному житті.

Слід зазначити, що сьогодні можна виділити кілька специфічних векторів відносин у релігійно-конфесійній структурі в Україні. Найбільш характерними серед них виступають міжправославні відносини. Протистояння православних церков викликано не догматичним богословським розбіжністю, а пов'язано з різним баченням церков себе в сучасному світі. Інший напрямок відносин складається між українським православ'ям і римо- та греко-католиками. Конфлікт тут не є релігійним в чистому вигляді, хоча і включає боротьбу за церковне майно, культові споруди. Відбувається процес боротьби за сфери впливу в суспільному житті. Своєрідно будуються відносини між православними та протестантами. Українські протестанти активно виступають за конфесійну згоду, за діалог між християнськими конфесіями. Проте до цих пір відсутнє взаєморозуміння між протестантами і православними. Ще один напрямок міжконфесійних відносин - це відносини між православними і мусульманами. Іслам за всіма ознаками безповоротно входить в релігійний комплекс України. Вплив ісламського фактору постійно зростає. Особливою конфліктністю відрізняються відносини між традиційними і нетрадиційними для України релігіями, містичними культурами, езотеричними вченнями, іноземними місіями, які сприймаються як небезпечний чужорідний фактор впливу, здатний підірвати традиційні духовні цінності і патріотичні почуття, спотворити національний менталітет.

Отже, в Україні існує сприятливе правове поле для функціонування діяльності і церков, і релігійних організацій. Національне законодавство про свободу совісті й релігійні організації забезпечує рівноправність існуючих конфесій, реалізацію права громадян на свободу совісті. Керівництво країни докладає значних зусиль для подальшої гармонізації державно-церковних відносин, сприяння духовному розквіту українського суспільства.